

מאמר
להבין ענין חנוכה – ה'תשל"ט

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לשי"פ וישב, מבה"ח טבת, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה
תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

לזכות

הילדה חי' מושקא שתחי'
ליום הולדתה כ"א מרחשון ה'תשע"ט

נדפס על ידי ולזכות הורי'

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו מונדשיין

ולזכות זקני'

הרה"ת ר' דוד וזוגתו מרת שרה חנה שיחיו מונדשיין

הרה"ת ר' חיים שאול וזוגתו מרת בלומא גיטל שיחיו ברוק

הרה"ת הרב ר' שלום דובער וזוגתו מרת שיינא שיחיו חייקין

הרה"ח ר' משה לוי וזוגתו מרת טובע ברכה שיחיו רובינשטיין

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. ימים הסמוכים ליום הבהיר י"ד כסלו, ה'תשע"ט – תשעים שנה.

בקשר עם יום הבהיר י"ד כסלו יובל התשעים לחתונה יצאו לאור הספרים:

תורת מנחם – ספר המאמרים תשל"ח
תורת מנחם – התוועדויות חלק סג
תורת מנחם – התוועדויות ה'שי"ת
מְנַקֵּד, פורמט כיס

הספרים נשלחו לבתי המנויים

*

ניתן להשיג את הספרים

www.@lahak.org א' : www.bookstock.co.il

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610 ; באה"ק 03-9606-018

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וישב, מבה"ח טבת הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה להבין ענין חנוכה שנאמר בהתוועדות מוצאי ש"פ וישב, מבה"ח טבת, אור לערב חנוכה ה'תשל"ט (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ף מ"ח, ה'תשע"ט,
תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע ז"ע,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ג

בי"ה, ה' טבת תשד"מ
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מו"ה ... שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכ' ובו בקשת ברכה פ"נ

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

יתן המצוי"ב לצדקת מוסד חינוך עטה"ק באה"ק, וחלמא טבא חזית.

בברכה

מ. שניאורסאהן

מהנכון אשר יבדקו את התפלין שלו וכן המזוזות בדירתו — שתהיינה

כולן כשרות כדין, באם לא נבדקו במשך י"ב חדש האחרונים.

❁ ❁ ❁

תוכן המאמר

קביעת זכרון נס חנוכה ע"י הדלקת הנרות, בשמן, שמורה על פנימיות התורה — כיון שהיתה מלחמה רוחנית: להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך דוקא, ועי"ז נתעורר כח המס"נ לנצחם כו', ובאופן שחודר את כל כחות הנפש, ונמשך גם בעולם, להאיר על פתח ביתו מבחוץ, עד שגם בשוק פועלים דכליא רגלא דתרמודאי.

הקשר עם הענין ד"מקול מחצצים גו' שם יתנו צדקות הוי' צדקת פרזונו בישראל":

מקול מחצצים — תמורת קול מורי החצים ללחום נגד בני", יתנו צדקות ה' על הנצחון כו' — דוגמת הנצחון במלחמת היונים ע"י התוקף דמס"נ. צדקות הוי' — ע"י עבודת הצדקה למטה, ש"צדקה תרומם גוי", לברר ולהעלות את הגוף ונה"ב, ובכללות הו"ע בירור הניצוצים דתהו, אורות מרובים, בריבוי שלמעלה ממדידה והגבלה, שזהו"ע פרזונו, מלשון פרזות. והקשר עם לימוד התורה — לפי הפירוש ש"קול מחצצים" קאי על עסק התורה, מצד הבל"ג האמיתי שבפנימיות התורה, שע"ז נעשה גם הבירור בפועל, כיון שדיני התורה עושים חציצה וההבדלה בין טמא לטהור, חול וקודש, ועד לטבילה שפועלת שלימות הטהרה.

ג

מצילום האגרת.

המצו"ב: שטר של 500 שקלים.

וחלמא טבא חזית: במכתבו של הנמען — שראה, בצורה מוחשית, את רבינו בחלום, ורבינו נתן לו בידו 5 מטבעות; והטריד אותו להביץ משמעות הדבר. — וראה ברכות נה, ב.

בס"ד. מוצאי ש"פ וישב, מבה"ח טבת, אור לערב חנוכה, ה'תשל"ט

(הנחה בלתי מוגה)

להביץ ענין חנוכה, וגם למה תיקנו עיקר המצוה בנרות דוקא¹, ולא כמו בפורים שחייב איניש לבסומי בפוריא² (ועד"ז בשארי המועדים והרגלים שקשורים עם נסים), ואילו בחנוכה תיקנו ענין הנרות שכולו רוחני, ובפרט ע"פ הדין שנרות אלו אסור להשתמש לאורם³.

(ב) **וידוע** נקודת הביאור בזה⁴, שבפורים הי' ענין הקשור עם הגופים⁵ — להשמיד להרוג ולאבד⁶ (ועד"ז בנוגע לחג הפסח, חג המצות, שהוא ראש לרגלים⁷, שגאולת מצרים היתה משעבוד גופני בחומר ובלבנים⁸. ובהמשך לזה באים שאר המועדים, שביום החמישים ליצי"מ הוא זמן מתן תורתנו⁹. ועד"ז חג הסוכות, חג האסיף, שבו נאמר¹⁰ למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני" בהוציא אותם מארץ מצרים). משא"כ בחנוכה, שאז היו בני" על אדמתם, וגם ביהמ"ק הי' במקומו, וענין הגלות והגזירה הי' להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, כמ"ש בנוסח ועל הנסים.

ובפרטיות יותר, כידוע¹¹ הדיוק במ"ש להשכיחם תורתך, תורתך דייקא, שלא רצו לפגוע בתורה בכלל או בפרטי עניני התורה, אלא רצו רק להשכיחם שזוהי תורתך, היינו, שישנו נותן התורה, ומצד נותן התורה הנה אנא נפשי כתבית יהבית¹², שזהו כל ענין התורה. ובזה התבטאה המלחמה של המנגד — להשכיח הענין דנפשי, הנפש שלמעלה (ככל פרטי הביאורים שבדבר), שזהו כל עיקר ענין ופנימיות התורה, ונעשה מציאות התורה, בדוגמת הלשון אורייתא (חכמתו ורצונו)

(1) תו"א מקץ לב, ב.

(2) מגילה ז, ב. טוש"ע או"ח סתרצ"ה

ס"ב.

(3) שבת כא, ב. טוש"ע שם סתרע"ג ס"א.

(4) תו"א שם. וראה גם שערי אורה שער

החנוכה כד, א.

(5) ראה לבוש או"ח סתרע"ע ס"ב. ט"ז שם

סק"ג.

(6) אסתר ג, יג.

(7) ר"ה ד, א.

(8) שמות א, יד.

(9) ר"ה ו, ב. שו"ע אדה"ז או"ח רסתצ"ד.

(10) אמור כג, מג.

(11) ראה ד"ה א"ר אושעיא תרפ"ט (סה"מ

תרפ"ט ע' קסא ואילך). וש"נ.

(12) שבת קה, א.

הוספה

א

בי"ה, כ"ג מני"א תשי"ג

ברוקלין

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ח' לחדש זה בו כותב אשר חלם לו כו'.

ומהנכון הוא שהי', אשר יבדקו את המזוזות בדירתם וכן את התפילין שלו, וכן שעד ראש השנה הבע"ל יתן בכל יום מימות החול קודם התפלה איזה פרוטות לצדקה, וכן תעשה גם זוגתו תחי' נוסף על מה שבודאי מחזקת במנהג הטוב של בנות ישראל להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בעש"ק וערב יום טוב, וישכח על כל המעשה של החלום ויצליח לבשר ממעשים טובים שעושה בהקיץ.

בברכה בגו"ר.

ב

[טבת, ה'תשל"ב]

(1) הי"ז חלום טוב — שמשנתדלת שידליקו נר (ביאצ"ט וכיו"ב) אף

שהיצה"ר מפריע. והי"ז סגולה לאיוש"ט.

(2) אזכירה עה"צ. בדהמ"ז בלי"נ ביב"ח. לצדקה לפהדה"י, בלי"נ.

קבלה.

ב

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השואלת — בו כותבת (באנגלית) ע"ד זקנתה שנטרדה מחלום מסויים אשר חלמה, ומבקשת היא פתרון לכך בכדי שתוכל להירגע ולהתעורר.

בדהמ"ז בל"נ ביב"ח: = בדיקת המזוזות באם לא נבדקו בי"ב חדש (האחרונים).

לפהדה"נ, בל"נ: = לפני הדלקת הנרות, בלי נדר.

וקוב"ה כולא חד¹³. ועד"ז בנוגע למצוות (שהרי הלימוד מביא לידי מעשה¹⁴) היתה הגזירה להעבירם מחוקי רצונך, והיינו, שלא הי' איכפת להם קיום מצוות שכליות, אלא רק המצוות שהם חוקים, שאין להם טעם, רצו להעבירם מהם ח"ו — לא בנוגע להקיום בפועל, אלא שלא ידעו שהם חוקי רצונך, הרצון שלך¹⁵ (בדוגמת תורתך). ומזה מובן, שאפילו כשישנם כל עניני התומ"צ (לימוד התורה וקיום המצוות, גם המצוות דחוקים) בפועל, והרי המעשה הוא העיקר¹⁶, ורוצים רק להשכיחם שזוהי תורתך ולהעבירם רק מחוקי רצונך, הרי זו גזירה, וגזירה איומה ונוראה, שמעוררת את המס"נ לעמידת מעטים נגד רבים וכו' (ככל הפרטים שנימנו בנוסח ועל הנסים: מסרת כו' רבים ביד מעטים וכו'). ויש לומר, שבזה נרמז גם הפירוש דמעטים ורבים ביחס לתומ"צ גופא [כדמוכח מזה גופא ששייך מלחמה ביניהם, ועד למלחמה באופן דויאבק איש עמו¹⁷, שמורה שיכולים גם לעמוד במעמד ומצב של קירוב (קרוב מלשון קירוב) וחיבור (כמבואר בדרושי י"ט כסלו¹⁸)], והיינו, שהי' יכול להיות הריבוי בכמות (רבים) בלימוד התורה וקיום המצוות (כולל גם חוקים), אבל ללא האיכות דאתם המעט (מעטים) מכל העמים¹⁹, שזוהי תורתך ו(חוקי) רצונך. וכיון שבנ"י ידעו שבזה מתבטא כל הקיום כו', מסרו נפשם לעמוד על זה, אפילו במעמד ומצב שהיו זקוקים לנסים ונפלאות ותשועות וכו' (כל ה' הענינים²⁰ שנימנו בנוגע למעמד ומצב שהי' בימים ההם בזמן הזה), ועד לאופן המס"נ דחנוכה, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בהקדמה לשערי אורה²¹.

ועי"ז הי' הנצחון באופן שעמדת להם בעת צרתם, כפי שנמשך בכל הפרטים דרבת את ריבם דנת את דינם נקמת את נקמתם, ועד להודות ולהלל לשמך הגדול, היינו, לא רק ענין של שם סתם, אלא שמך הגדול²². וענינו בעבודה הוא גילוי פנימיות הנפש, באופן שחודרת (נעמט דורך) את כל הכחות עד למחשבה דיבור וגם מעשה, באופן שכל מעשיך

ולאח"ז הנה טהרה מביאה לידי קדושה וכו' עד לתחיית המתים (כמבואר במאמר רפכ"י הידוע⁸⁷), כפי שהי' בפועל בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו, אבל, ע"י מעשינו ועבודתינו במשך שיתא אלפי שנין דהוה עלמא⁸⁸, ובפרט בימי הגלות, ובמיוחד בזמן דעקבתא דמשיחא, שאז החושך כפול ומכופל, כמבואר בארוכה כל הסימנים שבזה בסוף וסיום מסכתא סוטה (לפני הברייתא דרפכ"י), שדוקא אז ישנו הענין דצמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף גוי⁸⁹, שלכן אומרים כן בקודש חזיתך לראות עוזך וכבודך⁹⁰, כפי שפירש רבינו הזקן בשם הבעש"ט⁹¹: הלואי בקודש חזיתך, בדוגמת המעמד ומצב דצמאה גוי' שהי' בארץ צי' ועיף, בגלות בכלל, ובעקבתא דמשיחא, בחושך כפול ומכופל של הגלות דעתה.

(ח) **ועז"נ** עמדת להם בעת צרתם כו', שעוד בעיצומה של הגלות, ועאכו"כ כשעומדים כבר בעקבתא דמשיחא, נעשה הענין דהוי' יגי' חשכי, ע"י הדלקת הנרות שמאירים דוקא על פתח ביתו מבחוץ²⁷, ופעולתם היא שאפילו ברשות הרבים נכלה לגמרי אפילו רגלא דתרמודאי, ועד שלילה כיום יאיר⁹². ועי"ז שפועלים כל זה ברוחניות עוד בזמן הגלות, הרי זה נעשה הכנה קרובה להקיום בפשטות הענינים, כשישראל נגאלין מיד⁹³, בגאולה האמיתית והשלימה, אשר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גוי' לעבדו שכם אחד⁹⁴, והיתה להוי' המלוכה³², בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש.

(13) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה (18) ראה רד"ה פדה בשלום בשערי זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו תשובה ח"א מט, א.
(14) ב"ק יז, א. (19) ואתחנן ז, ז. וראה חולין פט, א.
(15) ראה לקו"ש ח"ג ע' 815. (20) ראה גם סידור מהרי"ד (ברדיטשוב, תרע"ג).
(16) אבות פ"א מ"ז. (21) ב, א ואילך.
(17) וישלח לב, כה. (22) ראה תר"א, תו"ח ואוה"ת ר"פ שמות.

(87) סוף מסכת סוטה (במשניות). תרפ"ט ע' קסט). וש"נ.
(88) ר"ה לא, א. וש"נ. (92) תהלים קלט, יב.
(89) תהלים סג, ב. (93) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
(90) שם, ג. (94) צפני' ג, ט.
(91) ד"ה א"ר אושעיא הנ"ל (סה"מ

יהיו לשם שמים²³, שבהם ניכר שזהו תורתך וחוקי רצונך, ועד שנמשך גם לאלו שנמצאים למטה מטה בעבודת ה', ובלשון התניא²⁴ שאפילו קל שבקלים מוסר נפשו כשנרגש אצלו שזהו ענין הקשור עם עצמות ומהות, שמאיר אצלו בגילוי, ועד שנעשה אצלו הענין דוהוי' יגי' חשכ²⁵, הוי' דלעילא, ובוא"ו המוסיף, שמוסיף וממשיך מלמעלה מעלה, ונמשך עד למטה מטה, ועד לדרגות בעולם שנקראים מבחוץ²⁶ — ששם מדליקים נר חנוכה על פתח ביתו מבחוץ²⁷, ופועל שתכלה רגל מן השוק, כליא ריגלא דתרמודאי²⁸, אותיות מורדת²⁹, והיינו, שאפילו בשוק, ברשות הרבים, שזהו המקום הרגיל שלהם [שזהו אחד הפירושים בריגלא, מלשון רגילות³⁰], וזוהי הרשות שלהם [שלכן קוראת אותה תורת אמת בשם רשות הרבים], הנה לא זו בלבד שלא תהי' להם שם שליטה וממשלה כלל, ולא זו בלבד שלא תהי' להם שם איזו דעה שתהי', ורק נשאר שם המציאות שלהם באיזה אופן שיהי', אלא כליא רגלא דתרמודאי, שלא נשאר ציור ורושם כלל וכלל מכל הענינים דתרמודאי אפילו בדרגא הכי קטנה כו', שזהו המעמד ומצב שעליו נאמר את רוח הטומאה אעביר מן הארץ³¹, והיתה להוי' המלוכה³², ובאופן שכשם כשאני נכתב כך אני נקרא³³, ועד שגם בבחי' הדומם נעשה מעמד ומצב שידע כל פעול כי אתה פעלתו³⁴, שיהי' מלוך על העולם כולו בכבודך³⁴, שזוהי תכלית השלימות בענין גלה כבוד מלכותך — עלינו³⁵, ועי"ז יומשך עד שידע כל פעול כי אתה פעלתו, כמבואר בסידור האריז"ל³⁶ שקאי על עולם העשי', ועד לדרגא הכי תחתונה שלו.

וזהו שתיקנו שזכרון הנס יהי' ע"י הדלקת הנרות, שבכללות הו"ע רוחני, והדלקתם היא ע"י שמן, שמורה על המעיינות דפנימיות התורה [כידוע שהתורה נקראת הן מים הן יין והן שמן, שהם ג' המשקין

- (23) אבות פ"ב מ"ב.
 (24) פ"ח ואילך.
 (25) ל' הכתוב — שמואל-א כב, כט. ב.
 (26) וראה תו"א מקן מא, א. שם, ג. שערי אורה
 (27) שער החנוכה מג, א ואילך.
 (28) ראה תו"א שם מב, סע"ג ואילך.
 (29) שערי אורה שם כד, ב.
 (30) שבת כ"א, ב. טושו"ע או"ח סתרע"א
 (31) ס"ה.
 (32) שבת כ"א, ב. טושו"ע או"ח סתרע"א
 (33) ס"ה.
 (34) שבת כ"א, ב. טושו"ע או"ח סתרע"א
 (35) ס"ה.
 (36) במקומם.

ועי"ז נעשה גם הבירור בפועל⁷⁸, ככל פרטי הדרגות שבזה, החל מזה שאומרים על טמא טמא ועל טהור טהור, שזהו הענין הראשון שבלימוד התורה, שלהיותה תורה אור⁷⁹, ענינה לעשות חציצה והבדלה בין טמא לטהור, ולא להחליף ביניהם, לומר על ענין טמא — טהור, וגם לא להיפך כו'. ולאח"ז ישנו ענין המחיצות בנוגע לרשויות דשבת, ששניהם באותה המציאות, ובימות החול לא נוגע כ"כ ענין המחיצות שביניהם, אלא רק בנוגע לשבת, הנה מצד ענין ההבדלה בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה⁸⁰, יש צורך בענין המחיצות. ולאח"ז ישנו הענין דמעילות, שצריך האדם לחצוץ בין קודש לחול שלא ימעול⁸¹, ולכל לראש, שידוע שישנו ענין של חול, שגם ידיעה זו נוגעת לעניני קדשים, כפסק ההלכה שישנם כו"כ עניני קדשים שצריך להביאם מן החול דוקא⁸², ועאכו"כ שלא יהי' ענין של מעילה כפשוטו, להשתמש בקודש עבור חול. וכמו בנוגע לקדושת נפש האלקית, שנפש השנית בישראל היא חלק אלוהי ממעל ממש⁸³, וע"י התלבשותה בנפש הבהמית ובגופו של יהודי נעשה גם הגוף קדוש וגם נה"ב נעשית קדושה — שצריך להזהר שלא יהי' בהם ענין של מעילה ח"ו, אפילו באופן של אכילה סתם⁸⁴, שאף שאין זה ענין של איסור, הרי הוא משתמש בקודש עבור חול, כמבואר בתניא⁸⁵ הענין בזה והתיקון לזה כו'. ועד לדיני חצצים, שלאחרי שלומדם, אזי טובל את כל בשרו (כולל גם הטפל לבשרו⁸⁶), והטבילה מעלה אותו ממעמד ומצב הפכי עד שנעשה טהור, והטהרה היא אצלו בשלימותה ובמילואה, אפילו מהמעמד ומצב שנעשה מפני חטא עה"ד בעטיו של נחש.

- הוא הבירור באופן דקול מחצצים, מלשון חציצה, כדלקמן בפנים), עי"ז שלימוד התורה הוא באופן שנוגש בזה נותן התורה — "תורתך" (המו"ל).
 (78) באוה"ת שם, ש"התורה יש לה מדה, שהיא מבחי' חכמה, קו המדה. ועי"ז הבירור שמבררים ניצוצים דתהו ע"י מעשה המצוות, נמשך בחי' פרונונו בישראל, מה שלמעלה מהמדה, וזהו מעשה גדול, בלי גבול, כי עי" המעשה עיקר הבירור כו', ואעפ"כ תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, שהבירור הוא עי" התורה כו'. ומה שהתורה אין לה מדה, היינו
- גילוי פנימיות התורה, ובחי' זו יומשך אחר הבירור דתהו.
 (79) משלי ו, כג.
 (80) נוסח ברכת הבדלה.
 (81) ד"ה א"ר אושעיא צדקת פרונונו הנ"ל (סה"מ תרפ"ט ס"ע קסג).
 (82) מנחות פב, א. וש"נ.
 (83) תניא רפ"ב.
 (84) כלומר: לא כדי למלאת תאוות נפשו, אבל גם לא בכוונה לשם שמים.
 (85) פ"ז-ח.
 (86) סוכה ו, א.

אלא זהו אופן אחר לגמרי בענין האור, שלכן (ראה ש) אין העולם כדאי להשתמש בו⁷⁰, היינו, שעולם התיקון אינו יכול לסבול אור זה, להיותו למעלה ממדידה והגבלה. וע"י עבודת בני"ש שכללותה הו"ע הצדקה (יתנו צדקות הוי"), הנה צדקה תרומם גוי, לרומם הכלים דתיקון שיהיו יכולים להכיל את האורות דתהו (ובאופן שיהי להם קיום כו'), וביתר שאת וביתר עוז. ואז באים למעמד ומצב של גאולה, שזהו"ע (צדקת) פרזונו (בישראל)⁷¹, מלשון ערי הפרזי, פרזות, היינו, שאין חומה המגבילה, אלא זהו באופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה⁷², שאין מדידה והגבלה, אפילו לא מדידה והגבלה דקדושה.

ז) **והנה** הענין דפרזונו שלמעלה ממדידה והגבלה (שנעשה ע"י בירור הניצוצות דתהו⁷³) קשור גם עם קול מחצצים לפי"ה הב"ה⁷⁴ שקאי על עסק התורה. והענין בזה, דהנה, על התורה נאמר⁷⁵ ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים, שהיא למעלה ממדידה והגבלה⁷⁶, ומבואר במאמרים⁷⁶ שקאי בעיקר על פנימיות (מעיינות) התורה, כי, בנגלה דתורה, ועאכו"כ בלימוד המביא לידי מעשה המצוות, מוכרח להיות ענין של מדידה והגבלה, שצ"ל הלכה חתוכה באופן כך דוקא, ואילו פנימיות התורה היא באופן של בלי גבול, ועד לבלי גבול האמיתי דעצמות ומהות ממש, שזהו"ע אנא נפשי כתבית יהבית, נפשי דייקא, שלמעלה ממדידה והגבלה, בלי גבול האמיתי, וכיון שהקב"ה הכתיב (אריינגעשריבן) זאת בתורה, הרי מזה גופא מובן שהתורה היא באופן שרואים את הבל"ג האמיתי בפנימיות התורה⁷⁷.

(70) ראה חגיגה יב, א. פרש"י עה"פ
בראשית א, ד.
(71) ראה אוה"ת בשלח שם: "ופי" פרזונו בישראל, היינו שימושכו אורות דתהו שבלי גבול הנק' פרזונו, ויאירו בישראל, שהוא פנימיות הכלים דתיקון. וצדקת פרזונו היינו שזהו נמשך ע"י הצדקה, וכמ"ש וצדקה תרומם גוי .. ורוממות זו היינו שיאיר בהם האור שבלי גבול כו".
(72) ויצא כח, יד.
(73) ראה אוה"ת שם ס"ע תרפו ואילך, הקשר עם הפירוש ד"פרזונו" לשון "פרזונו", שפירזו לבין האומות (כנ"ל ס"ד) — שע"ז מבררים שבה"כ דתהו שנפלו הניצוצים לכל העולם.
(74) ראה אוה"ת שם (ס"ע תרפה) — לאחר שמבאר שצדקת פרזונו בישראל הו"ע אורות הבל"ג דתהו שמאירים בנש"י: "ולפי"ז אפשר לפרש ג"כ מקול מחצצים כפי שני הפירושים. לפי"ה האחד תמורת .. זהו מקול מחצצים, שמוזה אדרכה נמשך שם יתנו צדקת פרזונו. ולפי"ה השני (ש)מקול מחצצים קאי על עסק התורה, היינו, כי בחכמה אתברירו .. בירור זה הכל הוא ע"י התורה".
(75) איוב יא, ט.
(76) ראה אוה"ת שם ע' תרפו: "במד"ר פ' בראשית (פ"י, א) משמע שהתורה אין לה מדה". וראה גם אוה"ת חנוכה ש, א.
(77) לכאורה הכוונה, שענין הבל"ג נמשך גם בנגלה דתורה ועד להלכות התורה (ששם

שבכללות יורדים מגבוה לנמוך, אפילו יין ושמץ, אבל שלא בערך למים שבהם הוא עיקר ענין הירידה מגבוה לנמוך, הנה זהו ענינה של נגלה דתורה, שנסעה וירדה כמה מדריגות עד שנתלכשה בענינים של מחלוקת וכו' (כמבואר ברע"מ³⁷) ועד לענינים שהם היפך האמת כו'³⁸. ונוסף לזה ישנו הענין דרוי תורה, שדוגמתם הו"ע היין³⁹. ועד שישנו שמן שצף ע"ג יין⁴⁰, שזהו"ע רזין דרזין דאורייתא³⁹, עצם המעיינות], ועד לשמן שנמצא בפך שהי' מונח בהיכל וחתום בחותמו של כהן גדול⁴¹ (לא כהן סתם, אלא כהן גדול דוקא), ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים⁴¹, באופן שאורה יוצאה לכל העולם כולו⁴².

ג) **והנה** כל האמור לעיל קשור⁴³ עם מ"ש⁴⁴ מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות הוי' צדקת פרזונו בישראל [שנתבאר במאמר שלפנ"ז⁴⁵ ד"ה א"ר אושעיא מאי דכתיב צדקת פרזונו בישראל גו', צדקה עשה הקב"ה בישראל שפירזו לבין האומות, והרי ההקדמה לצדקת פרזונו בישראל היא התחלת הכתוב: מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות הוי'], כידוע הביאור בזה במאמר של רבינו הזקן משנת תקס"ט⁴⁶, ולאח"ז גם במאמרי ממלאי מקומו, אדמו"ר האמצעי בתורת חיים⁴⁷, והצ"צ באור התורה (בפרשת ויהי בשלח פרעה את העם)⁴⁸, ד"ה מקול מחצצים בין משאבים, או ד"ה צדקת פרזונו בישראל, כדלקמן.

(37) בוח"ג קכד, ב. וראה תניא אגה"ק סכ"ו.
(38) ראה תניא פ"ה. קונטרס עין החיים פי"א (ע' 38). סה"מ תרפ"ב ע' תכ. תרצ"ב ע' קחח.
(39) ראה אמרי בינה שער הק"ש ספנ"ג ואילך.
(40) טבול יום פ"ב מ"ה.
(41) שבת שם.
(42) ראה שם כב, ב. מנחות פו, ב.
(43) ראה ד"ה א"ר אושעיא צדקת פרזונו תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' קס ואילך), בביאור הענין דצדקה עשה הקב"ה בישראל שפירזו לבין האומות — שיש תוקף בישראל לעמוד במס"נ ממש נגד כל מונעם ומעכבם מלהתעסק בתומ"צ, ואי אפשר לנצחם בנצחון רוחני, וכמו במלחמת יון, שרצונם הי' להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, שזוהי מלחמה רוחנית — על האלקות שבתורה. ומבאר, שדחיית ושבירת כל מונע ומעכב היא ע"י ההתחזקות והתוקף בלימוד התורה בטרתחה, ביראת שמים כו'. ובהמשך לזה מבאר הענין דמקול מחצצים גו', שזהו קול העוסקים בתורה כו'.
(44) ספר שופטים ה, יא.
(45) די"ט כסלו (לעיל ע').
(46) הובא באוה"ת בשלח ע' תרפה. הנחת אדמו"ר האמצעי מהמאמר — נדפסה בתורת חיים בשלח רלט, ד ואילך. רמה, סע"א ואילך. רמו, ב ואילך.
(47) שם.
(48) אוה"ת בשלח שם ע' תרפד ואילך.

(ד) **והענין** בזה, דהנה, במ"ש מקול מחצצים גוי' הובאו⁴⁸ (ממפרשי התנ"ך) ב' פירושים. פירוש הא'⁴⁹, שהמ"ם דמקול היא מ"ם התמורה, שתמורת הקול שהיו נותנים המחצצים, מורי החצים, לאנשי ישראל היוצאים לשאוב מים (להלחם נגדם), תמורת אותו הקול, יבוא קול שבח והודאה ששם יתנו צדקות הוי' כו', על הנצחון בכל ענינים אלו. ופירוש הב', כמ"ש בתד"א⁵⁰ שקול מחצצים הם קול העוסקים בתורה [וע"ד מ"ש בזהר⁵¹ מקול מחצצים דא קול יעקב] שאומרים על טמא וטמא ועל טהור וטהור, הלכות שבת חגיגות ומעילות ודיני חצצים. והיינו⁵², שדורש מקול מחצצים לשון חציצה, שעושים חציצה בין טמא וטהור, וז"ש ראשונה מחצצים שאומרים על טמא טמא ועל טהור וטהור. ואח"כ אמר הלכות שבת, שצריך מחיצות להתיר המבוי, וזהו מחצצים לשון מחיצות שצריך האדם לחוצץ בין קודש לחולין שלא למעול כו'. ואח"כ אמר דיני חציצה באדם פשוט לענין טבילה כו'. ופי' מקול מחצצים גוי' שם יתנו צדקות הוי', שע"י⁵³ לימוד התורה (קול מחצצים) נמשך שיתנו צדקות הוי'. ולאח"כ הובא⁵⁴ שאדמו"ר ז"ל בדרוש צדקת פרזונו דתקס"ט פי' פרזונו מלשון ערי הפרזי שבלי חומה מקפת, וכמ"ש⁵⁵ פרזות תשב ירושלים. ואח"כ הובא⁵⁶ שבגמרא רפ"ח דפסחים⁵⁷ דרשו פרזונו לשון פרזונו [והיינו, שאע"פ שנאמר פרזונו, הרי זה כאילו נאמר פרזונו], שזהו מאמרו של ר' אושעיא צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיזרן לבין האומות.

(ה) **וביאור** הענין, דהנה, מקול מחצצים לפירוש הא' הוא בדוגמת הענין דמלחמת יון שהיתה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך (כנ"ל), כמובן מהמובא במאמר⁵⁸ בנוגע למלחמת היונים שהיתה מלחמה רוחנית, שזהו כמו בנוגע למלחמה והנצחון דפורים, שהמן ביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים⁵⁹, כי אע"פ שהגזירה היתה בנוגע לגוף (כנ"ל ס"ב), הרי ההדגשה היתה להשמיד גוי' את כל היהודים, יהודים דייקא, והיינו, שלא הי' נוגע כ"כ עצם המציאות דעם

(49) אברבנאל — הובא בכלי יקר עה"פ. כו".
 (50) רבה — ח"א פ"י. הובא בכלי יקר שם.
 (51) ח"א לב, א.
 (52) ראה כלי יקר שם.
 (53) ראה אוה"ת שם: "לפי"ז מ"ם מקול מחצצים אינו מ"ם התמורה, אלא אדרבה
 (54) אוה"ת שם ע' תרפה.
 (55) זכר"ב, ב, ח.
 (56) אוה"ת שם ס"ע תרפו.
 (57) פז, ב.
 (58) ד"ה א"ר אושעיא צדקת פרזונו הנ"ל (סה"מ תרפ"ט ע' קסב ואילך).
 (59) אברהם אבינו, שהיה מלחמה רוחנית, שזהו כמו בנוגע למלחמת היונים, שהמן ביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, כי אע"פ שהגזירה היתה בנוגע לגוף (כנ"ל ס"ב), הרי ההדגשה היתה להשמיד גוי' את כל היהודים, יהודים דייקא, והיינו, שלא הי' נוגע כ"כ עצם המציאות דעם

אחד מפוזר ומפורד בין העמים⁵⁹, אלא מה שנוגע בעיקר הוא שאת דתי המלך אינם עושים⁵⁹, כיון שדתיים שונות מכל עם⁵⁹, ולכן נקראים בשם יהודים, בגלל שיש בהם ענין היהדות (אידישקייט), ועד לד' אותיות שם הוי' בשלימותו שיש ביהודה⁶⁰, שעל שם זה נקראים יהודים, ועל ענין זה היתה המלחמה, שרצה לעקור את היהדות מקרב ישראל כו'. ועז"נ מקול מחצצים גוי', שתמורת קול מחצצים להלחם נגד בני", נעשה ענין הנצחון (שעז"נ שם יתנו צדקות הוי'), ע"י עמידת כל אחד ואחת מישראל בכל התוקף דמס"נ כו".⁶¹

(ו) **וממשיך** בכתוב, שם יתנו צדקות הוי' צדקת פרזונו בישראל. והענין בזה, דהנה, צדקות הוי' הו"ע הצדקה באופן של אתערותא דלעילא, שבאה ע"י האתערותא דלתתא של עבודת הצדקה למטה, שזהו כללות ענין עבודת האדם, כמבואר בתניא⁶² (בהמשך וביחד עם ביאור מעלת הצדקה, שמקרכת את הגאולה⁶³, לפי ששקולה כנגד כל המצוות⁶⁴, ונקראת⁶⁵ בשם מצוה סתם), שהנשמה לא ירדה לתקן עצמה, אלא לתקן את הגוף ונה"ב, וענין זה נעשה בעיקר ע"י מצות הצדקה, כמבואר שם, שעל ידה מעלה ועולה⁶⁶ כל נפשו החיונית, דכיון שבמעות אלו הי' יכול לקנות חיי נפשו החיונית, הרי נותן חיי נפשו לה'. ועז"נ⁶⁷ צדקה תרומם גוי' (כמבואר בתו"א בתחלתו), היינו, שאפילו אלו שנקראים בשם גוי בעלמא, ומה גם שתיבת גוי מתחילה באות ג', שמורה על הדרגא הכי תחתונה⁶⁸, הנה ע"י הצדקה נעשה בזה הענין דתרומם, עד לתכלית העלי' כו'.

והענין בזה, דהנה, כללות ענין העבודה הוא לתקן מה שנעשה ע"י השבירה ונפילה מאורות דתהו. וידוע שאורות דתהו היו באופן של ריבוי עצום, הן בכמות ובעיקר באיכות, כמבואר בזה⁶⁹ שמעלת ריבוי האור יובן מערך האור שנברא ביום ראשון, שהי' לא רק יותר בכמות,

(59) אסתר ג, ח.
 (60) ראה סוטה י, ב. וראה חדא"ג.
 (61) לכאורה הכוונה שזהו"ע צדקת פרזונו בישראל, שהרי כח המס"נ הוא למעלה ממדידה והגבלה (המו"ז).
 (62) פל"ז (מח, ב).
 (63) ב"ב י, א.
 (64) שם ט, א. ירושלמי פאה פ"א ה"א.
 (65) בכל תלמוד ירושלמי (תניא שם).
 (66) ראה תניא שם: "כל נפשו החיונית עולה לה". . . מעלה הרבה מנפש החיונית כו".
 (67) משלי יד, לד.
 (68) ראה גם אוה"ת בראשית ח"ו תתלו, ב.
 (69) אוה"ת בשלח ע' תרפה. וראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקצח. סה"מ קונטרסים ח"א פא, א ואילך. תרצ"ז ע' 204 ואילך.